

1578454

ХАРКІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

ІМПЕРАТИВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Колективна монографія

У колективній монографії автори дали своє бачення розвитку міжнародних економічних відносин в умовах глобальних викликів, які все більше вирішальним чином впливають не тільки на форми і методи, а й на формування стратегії і тактики дії суб'єктів міжнародних економічних відносин через призму їх інтересів. Основну увагу зосереджено на аналізі міжнародного досвіду та потенціалу формування стратегії розвитку України в умовах протистояння глобальним викликам.

Книга призначена для науковців, викладачів, аспірантів і студентів вищих навчальних закладів, а також фахівців-практиків у галузі міжнародних економічних відносин.

ПЕРЕДМОВА.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ.....	11
1.1. Концептуалізація глобального економічного розвитку.....	12
1.1.1. Еволюція наукової парадигми та глобальний економічний розвиток.....	13
1.1.2. Ціннісно-орієнтовані концепції глобального економічного розвитку.....	21
1.1.3. Рівень людського розвитку як здатність глобальної економічної системи до самоорганізації та саморегулювання.....	25
Список використаних джерел.....	28
1.2. Людиномірність як новий парадигмальний методологічний формат досліджень міжнародних економічних відносин.....	32
1.2.1. Фундаментальні методологічні гіпотези щодо формування нової постнекласичної людиномірної господарської науки.....	33
1.2.2. Нові методологічні основи наукового формату глобального людиноспасіння...	37
1.2.3. Уноміка як доленосна наука про людяність світогосподарських відносин	45
1.2.4. Духовно-моральнісна глобалістика та її значення для виживання людства.....	52
1.2.5. Методологічні засади розробки стратегії духовно-ноосферо-сталого господарського антикризового розвитку.....	55
Список використаних джерел.....	63
1.3. Теоретичні основи цивілізаційного підходу та його застосування при дослідженні міжнародних економічних відносин в умовах глобальних викликів.....	66
1.3.1. Сутність цивілізаційного підходу.....	66
1.3.2. Розвиток теоретичних основ цивілізаційного підходу.....	69
1.3.3. Цивілізаційний підхід в міжнародних економічних відносинах.....	74
Список використаних джерел.....	79
1.4. Підвищення міжнародної конкурентоспроможності в процесі становлення інформаційної економіки: методологія аналізу.....	82
1.4.1. Генеза концепції інформаційного суспільства.....	83
1.4.2. Теоретичні підходи до аналізу економічного феномену інформаційного суспільства.....	84
1.4.3. Сутність економіки інформаційного суспільства.....	91
1.4.4. Специфіка створення конкурентних переваг у процесі формування інформаційного суспільства.....	97
Список використаних джерел.....	103
1.5. Глобалізація або монополізація ризику для розвитку міжнародних економічних відносин.....	105
1.5.1. Вплив глобалізаційних процесів на розвиток сучасних міжнародних економічних відносин.....	105
1.5.2. Взаємовідносини між державами у контексті глобальних проблем сучасності.....	107
1.5.3. Проблеми негативного впливу глобалізаційних процесів на національну зовнішню політику держав.....	109
Список використаних джерел.....	110

Розділ 2. Особливості розвитку форм міжнародних економічних відносин у контексті глобальних проблем сучасності.....	111
2.1. Розвиток конкурентних відносин в умовах фінансової глобалізації.....	112
2.1.1. Глобалізація як підґрунтя розвитку фінансових ринків.....	112
2.1.2. Фінансова глобалізація та зміни конкурентного середовища.....	116
2.1.3. Вплив консолідації банків на інтенсивність конкуренції та антимонопольне регулювання.....	122
Список використаних джерел.....	132
2.2. Актуалітети впровадження інноваційних фінансових технологій в умовах цифрової трансформації глобальної фінансової системи.....	134
2.2.1. Теоретична сутність економічної дефініції FinTech та її класифікація.....	134
2.2.2. Основні напрями діяльності FinTech-компаній на світовому ринку фінансових послуг.....	138
2.2.3. Міжнародна практика реалізації продуктів FinTech.....	145
Список використаних джерел.....	148
2.3. Мегарегіональні угоди як новий етап розвитку багатостороннього регулювання міжнародної торгівлі.....	150
2.3.1. Регіоналізація та закономірності появи мегарегіональних торговельних угод.....	150
2.3.2. Мегарегіональні проекти за участю ЄС.....	156
2.3.3. Перспективи формування системи глобального регулювання торгівлі.....	163
Список використаних джерел.....	169
2.4. Глобальне старіння населення як виклик розвитку міжнародних економічних відносин.....	170
2.4.1. Старіння населення як світовий демографічний «мегатренд».....	170
2.4.2. Основні методи оцінки демографічного старіння населення.....	178
2.4.3. Глобальне старіння населення як виклик для розвитку міжнародних економічних відносин.....	182
Список використаних джерел.....	194
2.5. Вплив економічної ментальності на розвиток інтеграційних процесів у глобалізованому світі.....	196
2.5.1. Теоретичні основи дослідження неформальних інститутів та їх вплив на економічну поведінку.....	196
2.5.2. Економічна ментальність як базовий елемент неформальних інститутів та її роль в розвитку інтеграційних процесів.....	199
2.5.3. Оцінювання економічної ментальності в Україні за методикою Г. Хофстеде..	202
2.5.4. Кластеризація країн світу в контексті економічної ментальності.....	206
Список використаних джерел.....	209
2.6. Глобальний туристичний ринок та його трансформація в контексті пандемії COVID-19.....	210
2.6.1. Особливості глобального туристичного ринку та асиметричність його розвитку.....	210
2.6.2. Пандемія Covid-19 та її вплив на глобальний туристичний ринок.....	218
2.6.3. Імперативи відновлення глобального туристичного ринку.....	222
Список використаних джерел.....	228
2.7. Світовий ринок готельних послуг в умовах економічної нестабільності: теоретичні та практичні аспекти розвитку.....	229
2.7.1. Еволюція розвитку та теоретичні підходи до дослідження світового ринку готельних послуг.....	229

2.7.2. Динаміка розвитку глобальної індустрії гостинності у нестабільному економічному середовищі.....	235
2.7.3. Регіональні особливості розвитку світового ринку готельних послуг.....	249
Список використаних джерел.....	251
2.8. Особливості розвитку міжнародних логістичних процесів під впливом глобалізації.....	253
2.8.1. Вплив глобальних процесів на розвиток логістики.....	253
2.8.2. Міжнародний досвід створення та розвитку логістичних систем.....	260
2.8.3. Перспективи розвитку логістичних стратегій в сучасних умовах.....	267
Список використаних джерел.....	273
2.9. Економічна сутність інфраструктури та її роль у світовій економіці й міжнародних економічних відносинах.....	275
2.9.1. Теоретичні підходи до визначення інфраструктури та її складу.....	276
2.9.2. Сучасні класифікаційні ознаки інфраструктури у світовій економіці.....	280
2.9.3. Роль інфраструктури у міжнародних економічних відносинах.....	286
Список використаних джерел.....	293
РОЗДІЛ 3. ТРАНСФОРМАЦІЯ НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН ПІД ВПЛИВОМ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ.....	297
3.1. Роль транснаціональних корпорацій у вирішенні глобальних проблем сучасності.....	298
3.1.1. Загальний аналіз транснаціоналізації як елементу міжнародних економічних відносин.....	298
3.1.2. Огляд ТНК та їх діяльності з урахуванням глобальних проблем у ХХІ столітті.....	301
Список використаних джерел.....	313
3.2. Специфіка інноваційних стратегій сучасних ТНК в умовах обмеженості ресурсів: регіональний і галузевий аспекти.....	315
3.2.1. Особливості інноваційних стратегій ТНК з різних інноваційних центрів.....	316
3.2.2. Галузеві особливості інноваційних стратегій ТНК.....	324
Список використаних джерел.....	337
3.3. Економічний розвиток Королівства Саудівська Аравія: ретроспектива та особливості сучасного етапу.....	339
3.3.1. Процес державотворення та передумови економічного розвитку.....	339
3.3.2. Еволюція економічної політики Королівства Саудівська Аравія у 1970–2020 роки.....	343
3.3.3. Особливості сучасного етапу економічного розвитку Саудівської Аравії.....	353
Список використаних джерел.....	356
3.4. Зовнішня торгівля як фактор економічної деградації Венесуели.....	358
3.4.1. Феномен ресурсного прокляття та його зародження у Венесуелі.....	358
3.4.2. Епоха У. Чавеса: стратегія максимізації нафтового експорту та побудови соціалізму.....	363
3.4.3. Економічна політика Н. Мадуро та реакція світу на економічну кризу у Венесуелі.....	367
Список використаних джерел.....	375

Розділ 4. ПОТЕНЦІАЛ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПРОТИСТОЯННЯ ГЛОБАЛЬНИМ ВИКЛИКАМ.....	379
4.1. Економічна безпека країн ЄС і України в умовах їх асоціації.....	380
4.1.1. Визначення та методичні підходи до оцінки економічної безпеки країн світу.....	380
4.1.2. Порівняльний аналіз стану економічної безпеки України та країн ЄС.....	386
4.1.3. Основні загрози економічній безпеці країн ЄС і України в сучасних умовах..	398
4.1.4. Перспективи підвищення рівня економічної безпеки країн ЄС і України в умовах їх асоціації.....	406
Список використаних джерел.....	420
4.2. Забезпечення фінансової інклюзії в Україні під впливом глобальних викликів.....	423
4.2.1. Фінансова інклюзія як чинник соціально-економічного розвитку.....	423
4.2.2. Фінансові шахрайства та піраміди як вид махінацій на фінансовому ринку України.....	429
4.2.3. Види шахрайств на ринку платіжних карток в Україні.....	435
Список використаних джерел.....	443
4.3. Світові тенденції та сценарії організації наукових досліджень у стратегії розвитку України.....	445
4.3.1. Драйвери та сценарії розвитку глобального дослідницького простору.....	446
4.3.2. Тенденції розвитку наукового простору України у контексті викликів, що стоять перед вітчизняною наукою.....	453
4.3.3. Основні принципи стратегії розвитку науки в Україні.....	457
Список використаних джерел.....	46
4.4. Сучасні виклики та умови формування стратегії розвитку вищої освіти в Україні.....	462
4.4.1. Концептуальні підходи до формування цілей, принципів та пріоритетів формування стратегії розвитку вищої освіти.....	462
4.4.2. Нові виклики у розвитку вищої освіти в умовах пандемії COVID-19.....	468
4.4.3. Напрями удосконалення стратегії розвитку вищої освіти в умовах глобальних викликів.....	471
Список використаних джерел.....	477
4.5. Використання потенціалу «третього сектору» і суб'єктів «соціальної економіки» в Україні в умовах глобальних викликів.....	479
4.5.1. Поняття «соціальна економіка» і «третій сектор»: генеза та взаємозв'язок....	479
4.5.2. Використання досвіду країн ЄС для формування ефективного «третього сектору» та розвитку суб'єктів соціальної економіки в Україні.....	488
Список використаних джерел.....	495
4.6. Запровадження плану протистояння розмиванню оподаткованої базиса виведення прибутку з-під оподаткування (BEPS) в Україні.....	498
4.6.1. Передумови виникнення та запровадження BEPS.....	498
4.6.2. П'ятнадцять заходів Плану BEPS: світовий досвід.....	501
4.6.3. Запровадження Плану BEPS в Україні.....	509
Список використаних джерел.....	518
ПІСЛЯМОВА.....	520
ДОДАТКИ.....	522